

Mistr světa

V období 8 let, 1916–1924 neprohrál Capablanca jedinou partii (a to včetně zápasu o titul mistra světa s Laskerem). Jeho prvním pokořitelem byl až československý velmistr R. Réti.

V době, kdy se stal Capablanca mistrem světa, vstupuje do druhé etapy své tvůrčí cesty. Netouží po složitém boji a dává přednost jednoduchým technickým pozicím. Hlavní je pro něj dosáhnout malé výhody, kterou pak vystupňuje až k výhře. Přitom si však byl příliš vědom své vlastní výjimečnosti a jeho sebedůvěra byla až nezdravá.

V důsledku tohoto přístupu také nevyhrál více partií a nakonec také prohrál s Aljechinem.

13. Réti – Capablanca, New York (5) 22. 3. 1924

1. Jf3 Jf6 2. c4 g6 3. b4

Tah, který poprvé použil Nimcovič v Karlových Varech v r. 1923 právě proti Réti.

Bylo by zajímavé vědět, co měl Capablanca v úmyslu hrát po 3. d4, ale to se již nikdy nedozvíme.

3... Sg7

Uvedená partie pokračovala 3... a5 4. b5 Sg7 5. Sb2 0-0 6. e3 d6 7. d4 Jbd7 8. Se2 e5 se zhruba s vyrovnanými šancemi *Nimcovič – Réti, K. Vary, 1923.*

4. Sb2 0-0 5. g3 b6

Capablanca dává přednost klidnému a přirozenému rozehrání zahájení.

Principiálním pokračováním zde je 5... a5! 6. b5 d5 (6... c6 7. Sg2 cxb5 8. cxb5 a4 s iniciativou *Cvetnic – Fleetwood, corr. 2009.*) 7. cxd5 Dxd5 8. a4 (8. Jc3 Dh5 9. Sg2 Sh3 Limayo – Hund, corr. 1997.) 8... Dh5 a iniciativa je na straně černého *Pančenko – Sakajev, Elista 1995.*

6. Sg2 Sb7 7. 0-0 d6 8. d3 Jbd7 9. Jbd2

Réti se domnívá, že zde měl hrát 9. Jc3, což podle něj více odpovídá pozičním potřebám.

9... e5

Typické pokračování, které brání tahu d4 a začíná hru v centru. Od této chvíle ovšem musí černý neustále počítat s možností Jxe5 Sxg2 Jxd7 a bílý získává pěšce. To samozřejmě nyní není ještě možné kvůli postavení bílé věže na f1.

10. Dc2 Ve8 11. Vfd1 a5

11... e4 12. dxe4 Jxe4 13. Sxg7 Kxg7 14. Jd4 je spíše výhodné pro bílého.

Tah v partii vede k zavření hry, což ve svém důsledku mělo vést k remíze.

12. a3 h6

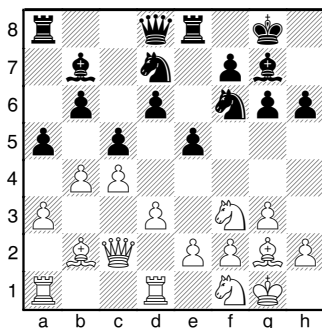
Aljechin: „Tento málo pochopitelný tah velmi dobře ukazuje, že Capablanca nebyl toho dne disponován ke hře. V čem spočívá idea tohoto tahu? Převést jezdce f6 přes h7 na f8, nebo aby hrál g6-g5? Ať se jednalo o cokoli, v partii vede jen k tomu, že oslabuje pozici černého.“

13. Jf1

Kryje pěšce e2 a hrozí Jxe5, jak bylo uvedeno výše.

13... c5!

Aljechin: „Jemná poziční léčka zcela ve stylu mistra světa. Jejím nedostatkem je ovšem to, že bílý se nemusí pouštět do žádného hazardu.“

14. b5!

Réti se oprávněně vyhýbá danajskému daru. Po 14. bxa5 Vxa5 15. Jxe5 Sxg2 16. Jxd7 Sc6! 17. Jxf6+ Sxf6 18. Sxf6 Dxf6 19. Dd2 h5! má černý více než dostatečnou kompenzaci ve vynikajícím postavení střelce, hrozcím otevření sloupce „h“ a také slabosti pěšce a3.

Po tahu v partii bílému samozřejmě nic nehrozí, ale jeho šance na výhru v koncovce jsou díky zavřené pozici minimální.

14... Jf8

Chybou by bylo 14... d5?! 15. cxd5 Jxd5 16. J3d2!, což by umožnilo bílému trvalou okupaci pole c4.

15. e3

Aljechin: „Smělý plán (plánované d3-d4 oslabuje pole c4), který vede ke složité hře. Pokud by bílý hrál 15. e4 s následujícím obsazením d5 jezdcem, mohl snadno dosáhnout remízy.“

15... Dc7 16. d4 Se4

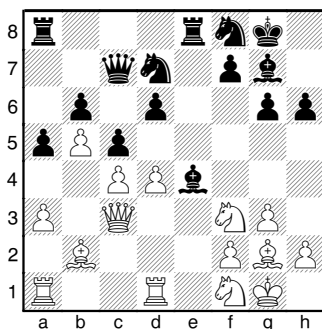
Aljechin: „Právě v této chvíli bylo důležité přinutit dámu k vyjádření, kde chce stát.“

17. Dc3?

Nesprávné rozhodnutí. Bílý měl hrát 17. Dc1 i když i pak po 17... exd4 18. exd4 Je6 má černý výbornou hru.

17... exd4 18. exd4 J6d7?

Aljechin: „Chyba v propočtu. Capablanca zjevně přehlédl šach dámou ve 22. tahu, díky němuž bílý pokryje svého pěšce „b“. Jinak by beze sporu zvolil jednoduché 18... Je6, jehož síla je zjevná. Po 19. dxc5 (sotva je něco lepšího) 19... dxc5 20. Dc1 zasluhuje pozice černého díky aktivnějšímu postavení figur dokonce přednost. Po učiněném tahu Rétí získává náhle výhodu a od této chvíle hraje bezchybně.“

19. Dd2!

Černý svým posledním tahem oslabil sloupec „d“ a navíc je téměř nezbytná výměna střelce na g7, kterého potřebuje k obraně krále.

19... cxd4?!

Lepší bylo 19... Vad8 20. dxc5 dxc5 21. Sxg7 Kxg7 22. Db2+ Kg8 23. Je3 s poněkud lepší hrou bílého.

Nicméně asi nejlepší bylo 19... Jf6! 20. Vac1 a výhoda bílého je velmi malá. (Po 20. dxc5 dxc5 nelze 21. Dd6 pro 21... Db7! 22. Sxf6? Ve6.)

20. Sxd4 Dxc4 21. Sxg7 Kxg7 22. Db2+!

Tento tah černý přehlédl, když hrál 18... J6d7.

22... Kg8 23. Vxd6

I 23. J3d2 Dc2! 24. Dxc2 Sxc2 25. Sxa8 Sxd1 26. Vxd1 Vxa8 27. Jc4 d5 28. Vxd5 vedlo k výhodě bílého.

23... Dc5

Usiluje o protiútok.

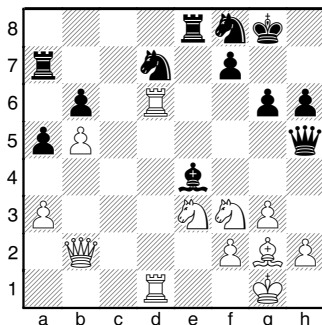
Asi lepší bylo pasivní 23... Dc7 24. Vad1 Vad8 (24... Jc5? 25. Je3 ±) 25. Dd4 Sxf3! 26. Sxf3 Je5! 27. Se2 Vxd6 28. Dxd6 Dxd6 29. Vxd6 Ve6 30. Vd8 ±.

Jinou možností bylo 23... Vac8 24. J1d2 Dc2 25. Dxc2 Sxc2 26. Jd4 Sd3, a i když je pozice bílého lepší, do výhry je daleko.

24. Va1 Va7 25. Je3

Hrozí 26. Jg4 s dalším Vxd7. Proto Capablanca přichystal překvapující oběť dámy.

25... Dh5

26. Jd4!

Capablanca plánoval 26. V1d5!? Sxd5 27. g4 Sxf3 28. gxh5 Sxh5 29. Sc6, kdy má věž, střelce a pěšce za dámu, ale uplatnění výhody bílého může být ještě namáhavé (dnešní šachové programy však považují tuto pozici za hladce vyhranou). Proto Réti tuto nabídku odmítá.

26... Sxg2 27. Kxg2 De5?

Nejde 27... Vxe3 28. fxe3 Dxd1 pro 29. Jf5! se ziskem dámy.

Asi nejlepší bylo 27... Je5 28. Jc6 Vb7 (28... Jxc6 29. bxc6 +-) 29. V6d5 Df3+ 30. Kg1 Jed7 31. V1d4, i když i zde je převaha bílého drtivá.

28. Jc4 Dc5

Aljechin: „Nešťastná dáma, pro niž brzy nebude nikde místo.“

29. Jc6 Vc7 30. Je3 Je5

Poslední obrana proti hrozbě 31. Jg4.

31. V1d5 1:0

Aljechin zde uvádí variantu 31... Jc4 32. Vxc5 Jxb2 33. Vc2 Ja4 34. Jd5 s hladkou výhrou.

14. Capablanca – Iljin Ženevskij, Moskva (7) 18. 11. 1925

1. e4 c5 2. Jc3 Jc6 3. g3 g6 4. Sg2 Sg7 5. Jge2 d6

Převádí hru do klasických vod zavřené sicilské. Jinými možnostmi jsou 5... e6 s úmyslem Jge7 a d5 nebo 5... Vb8.

Obsah

Jak poráželi Capablanca	3
Úvod.....	5
J. R. Capablanca	6
Capablancovy výsledky	7
Zápas s Corzem	9
1. Capablanca – Corzo y Prinzipe, Havana m (1) 17. 11. 1901	9
2. Corzo y Prinzipe – Capablanca, Havana m (2) 19. 11. 1901	10
3. Capablanca – Corzo y Prinzipe, Havana m (13) 18. 12. 1901	12
1909–1921	16
4. Marshall – Capablanca, New York m (7) 1. 5. 1909	16
5. Capablanca – Black, New York (2) 21. 1. 1911	20
6. Rubinstein – Capablanca, San Sebastián (13) 13. 3. 1911	23
7. Capablanca – Jaffe, New York National (11) 2. 2. 1913	28
8. Janowski – Capablanca, Havana (6) 22. 2. 1913	31
9. Capablanca – Marshall, Havana (10) 28. 2. 1913	35
10. Lasker – Capablanca, Petrohrad finále (7) 18. 5. 1914	41
11. Capablanca – Tarrasch, Petrohrad finále (8) 19. 5. 1914	48
12. Chajes – Capablanca, New York Rice final (2) 7. 2. 1916	51
Mistr světa	56
13. Réti – Capablanca, New York (5) 22. 3. 1924	56
14. Capablanca – Iljin Ženevskij, Moskva (7) 18. 11. 1925	59
15. Capablanca – Verlinskij, Moskva (9) 21. 11. 1925	63
Zápas s Aljechinem	68
16. Capablanca – Aljechin, B. Aires m (1) 16. 9. 1927	68
17. Capablanca – Aljechin, B. Aires m (11) 8. 10. 1927	74
18. Aljechin – Capablanca, B. Aires m (12) 11. 10. 1927	84
19. Capablanca – Aljechin, B. Aires m (21) 26. 10. 1927	90
20. Aljechin – Capablanca, B. Aires m (32) 22. 11. 1927	95
21. Aljechin – Capablanca, B. Aires m (34) 26. 11. 1927	104
Následující roky	114
22. Capablanca – Spielmann, Bad Kissingen (6) 17. 8. 1928	114
23. Sämisch – Capablanca, K. Vary (16) 19. 8. 1929	117
24. Spielmann – Capablanca, K. Vary (20) 24. 8. 1929	118
25. Sultan Chan – Capablanca, Hastings 30/31 (3) 31. 12. 1930	121
26. Capablanca - Thomas, Hastings 34/35 (2) 28. 12. 1934	127
27. Lilienthal – Capablanca, Hastings 34/35 (5) 1. 1. 1935	129
28. Rjumin – Capablanca, Moskva (1) 15. 2. 1935	131

29. Lasker – Capablanca, Moskva (9) 27. 2. 1935.....	133
30. Reshewsky – Capablanca, Margate (4) 27. 4. 1935	138
31. Flohr – Capablanca, Nottingham (3) 12. 8. 1936	142
32. Eliskases – Capablanca, Semmering/Baden (10) 10. 9. 1937.....	147
AVRO 1938.....	151
33. Keres – Capablanca, AVRO (6) 14. 11. 1938.....	151
34. Aljechin – Capablanca, AVRO (9) 19. 11. 1938.....	156
35. Botvinnik – Capablanca, AVRO (11) 22. 11. 1938.....	160
36. Euwe – Capablanca, AVRO (14) 27. 11. 1938.....	165
Dodatek.....	169
37. Capablanca – Znosko-Borovskij, St. Petersburg, 18. 12. 1913	169
Závěr	172
Literatura	176
Obsah	190